

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 13.03.2023

§ 30

Valtuustoaloite: Lahden kaupungin valvontakameroiden (kaupunkikamerat) uudistaminen ja kameroiden lisääminen poliisin käyttöön

7876/00.01.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Turvallisuuspäällikkö Antti Prepula p. 044 416 3812

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.

Käsittely

Keskustelun kuluessa valtuutettu Jari Pykäläinen ehdotti, että asia palautetaan valmisteluun.

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun asian palauttamisen osalta päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Pykäläinen valtuutettu Pasi Tuomailan kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun palautusehdotuksen.

Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi siten, että ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista, äänestävät jaa ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Pykäläisen palautusehdotusta, äänestävät ei.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että asian käsittelyn jatkamista kannatti 51 valtuutettua ja valtuutettu Pykäläisen palautusehdotusta 6 valtuutettua kahden valtuutetun ollessa poissa. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 2 30 §.

Näin ollen kaupunginvaltuusto päätti jatkaa asian käsittelyä.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 06.03.2023

§ 82

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.”

Perusteluosa

Valtuutetut Jari Pykäläinen ja Pasi Tuomaila 15.11.2021:

”Poliisihallituksen (POHA) uusi ohje: Teknisen valvonnan käyttö poliisissa on astunut voimaan 1.11.2021. Yhteiskunnan teknologisoitumisen myötä myös poliisiin käyttämä tekninen valvonta yleisillä paikoilla on lisääntynyt. POHA:n ohje on tarkoitettu yhtenäistämään teknisen valvonnan käytäntöjä, jotta erilaisten hajanaisten kamerajärjestelmien kuvamateriaali olisi saatavilla yhden keskitetyn järjestelmän kautta. Käytännössä useat kunnat ja kaupungit tarjoavat poliisilaitoksille kamerajärjestelmiä, joiden käyttäjinä poliisilaitokset toimivat. Järjestelmät toimivat pääsääntöisesti eri tahojen sisäisissä verkoissa, vaikka tarkoituksenmukaisinta olisi, että toiminta olisi yhtenäistä ja keskitettyä. Keskitetty järjestelmä mahdollistaa myös erilaisten tehokkaampien tekoälyä hyödyntävien tekniikoiden käytön kuvamateriaalia käsiteltäessä.

Ohje on tarkoitettu koskemaan vain poliisiin yleisellä paikalla suorittamaa teknistä valvontaa ja siihen liittyvää yhteistyötä eri tahojen kanssa. Poliisiylijohdajan allekirjoittama uusi ohje on läpikäynyt tarkan prosessin ja POHA on tehnyt tiiviistä yhteistyötä tietosuojavaltuutetun kanssa.

Nykyiset Lahden kaupunkialueelle sijoitetut kamerat ovat mielestämme määrältään riittämättömiä ja myös kuvanlaadussa on kuulemamme mukaan parantamisen varaa. Poliisilaitoksilla ei ole mahdollisuutta osallistua infran rakentamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Infra tarvitsee rakentaa uusille kameroille, koska kamerat tarvitsevat sähköä 24/7. Lisäksi jo olemassa olevan infran tarkistukselle on tarvetta yhteyksien/kuvanlaadun parantamiseksi. Toimintavarmuuden takaamiseksi mm. vanhojen kaapeleiden uusimiselle saattaa olla tarvetta.

Olemme kysyneet Hämeen poliisilaitoksen kantaa asiaan ja saimme heiltä asiasta lausunnon. Muutamia otteita suorina lainauksina lausunnosta:

”Hämeen poliisilaitos pitää perusteltuna, että Lahden kaupungin hallinnoimaa kameravalvontaa uudistetaan. Kameravalvonnalla on merkitystä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, rikosten ja häiriöiden ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä poliisin suorittaman tutkinnan turvaamiseksi.”

”Toiminnallinen ja tutkinnallinen tarve poliisin edellä mainittujen velvoitteiden hoitamiseksi puoltaa kameravalvonnan lisäämistä noin kymmenellä kameralla. Nyt poliisilla ei ole kameravalvontanäkymää eräisiin paikkoihin, joissa ajoittain paljon ihmisiä liikkeellä, ja järjestetään erilaisia tapahtumia, joissa kameravalvontanäkymä olisi tärkeää.”

”Lisäksi kuvanlaadussa on parantamisen varaa”

Lausunnon on allekirjoittanut Hämeen poliisilaitoksen apulaispoliisipäällikkö Tero Seppänen ja asiasta vastaava ylikomisario Outi Pennanen.

Esitämme Tuomailan kanssa, että Lahti ottaisi mallia toteutuksesta Keravan kaupungilta, joka on toinen POHA:n uudistukseen valitsema pilotti kaupunki. Keravalla jo toteutettu uusi valvontakamerajärjestelmä on samaa kokoluokkaa (n. 30 kameraa), mikä myös Hämeen poliisilaitoksen lausunnossa on arvioitu tarpeelliseksi määräksi. Keravalla on otettu opiksi aiemmista virheistä ja luotu toimiva järjestelmä. Tämän lisäksi toteutunut budjetti on tiedossa.

Muutama esimerkki Keravan toteutuksesta: Kameroiden koot ovat huomattavasti pienempiä ja ne pystytään asettamaan aiempaa monipuolisemmin eri kohteisiin. Yhteen kameraan on saatu tuotua 3

erillistä linssiä aiemman yhden sijasta. Linssit voidaan asettaa kuvaamaan eri ilmansuuntiin ja eri etäisyyksille kohdepaikan tarpeen mukaan, mahdollistaen samalla laajemman jopa 270 asteen peiton (näkömänn). Ainakin osassa linseistä on infrapunaominaisuudet, joilla on mahdollista saada yölläkin kasvopiirteet tunnistava kuva vielä jopa 50-60 metrin päästä.

Lahden kaupungin valvontakamerauudistuksessa Hämeen poliisilaitoksella tulee olla merkittävä rooli valvontapaikkojen määrittelyssä.

Kamerajärjestelmä on tarvittaessa myös laajennettavissa tulevaisuudessa.

Emme valtuustossa pysty päättämään poliisin resursseista, mutta turvallisuusnäkökohdat huomioon ottavalla kaupunkisuunnittelulla pystymme kuitenkin tukemaan poliisin olemassa olevia resursseja. Lahden kaupungin hallinnoiman kamerajärjestelmän uudistamiseen poliisilla ei ole mahdollisuutta, tämä on yksi konkreettinen kaupunkiturvallisuutta edistävä toimenpide, johon valtuusto pystyy vaikuttamaan.

Liitteet:

- Hämeen poliisilaitoksen lausunto Lahden kaupungin kameravalvonnasta (24.10.2021)
- Kameravalvonnassa käytettävän tekoälyn hyödyntäminen Suomessa (Markus Haaranen, Janne Allonen, Jyväskylän yliopisto, pro-gradu tutkielma, 2020, 150 s.)"

Lausunto valtuustoaloitteeseen

Tausta

Lahden kaupungilla on valvontakamerajärjestelmä, johon kuuluu kaupungin yleisille alueille (esim. tori, Pikku-Vesijärvenpuisto) ja sen

hallinnoimille kiinteistöille sijoitettuja valvontakameroita. Kaupunki on tarjonnut kustannuksellaan poliisille käyttöoikeuden yleisten alueiden kameravalvonnan järjestelmään (kaupunkikamerat) jo lukuisten vuosien ajan. Sopimus on päivitetty edellisen kerran 26.2.2018. Yleisten alueiden valvonta kuuluu poliisille, eikä Lahden kaupunkia ole veloitettu tuottamaan poliisille valvontakamerapalvelua. Kaupunki on luovuttanut kamerajärjestelmän käyttöoikeuden poliisille korvauksetta. Kyse on ollut Lahden kaupungin tuesta poliisille sen lakisääteisen tehtävän suorittamisen tukemiseksi. Kaupunki katsoo, että poliisin käyttöoikeudella kaupunkikameroihin on positiivisia vaikutuksia kuntalaisten turvallisuudelle.

Kaupunkikamerat ovat pääosin leasing-laitteita. Nykyinen sopimus on voimassa vielä parin vuoden ajan. Valvontakameran kuukausikustannus on laitevuokran ja tallennusmaksun sekä yhteyden ja sähkönsäähän osalta vähintään muutamasta kymmenestä eurosta sataan tai kahteensataan euroa kuukaudessa laitetta kohti riippuen kameran ominaisuuksista. Mikäli kamera sisältää tarkennusominaisuuksia tai kääntömahdollisuutta, lisäosia tai infrapunatunnistusominaisuuksia, nousee kuukausihinta erikoiskameraa kohti korkeaksi. Lisäksi asennus-, sähkö-, tietoliikenne- ja ylläpitokulut riippuvat laitteen asennuspaikasta. Koko kamerajärjestelmän kuvanlaatu ja muita teknisiä ominaisuuksia sekä sijoituspaikkoja koskeva laajempi tarkastelu tulee ajankohtaiseksi seuraavan kilpailutuksen yhteydessä. Yksittäisiin kameroiden sijaintiin ja kuvanlaatuun voidaan kuitenkin vaikuttaa nykyisinkin.

Kameroiden määrät ja sijaintipaikat

Hämeen poliisilaitokselle on tällä hetkellä myönnetty oikeus 17 kaupunkikameran käyttöön yleisillä alueilla. Poliisille on aiemmin

ilmoitettu, että Lahti voisi mielellään lisätä poliisin seuraamien kameroiden ja sitä kautta kamerakuvien määrää. Kaupunki on esittänyt, että tiettyjen alueiden kamerakuvia ohjattaisiin poliisin tilannekeskukseen. Poliisin vastaus kaupungin ehdotukseen on ollut tuolloin, ettei kamerakuvia oteta enempää vastaan. Tilannekeskus pystyy seuraamaan vain rajallista määrää kamerakuvia. Kuvia seurataan muiden töiden ohessa.

Kaupunkikamerajärjestelmää ei ole näin ollen aiemmin laajennettu.

Lahden kaupunki on viime vuosien aikana esittänyt eri Hämeen poliisilaitoksen poliiseille, että poliisilaitokselta tulisi kaupungille esitys lisättävistä valvontakameroista. Kaupungin intressi on lisätä poliisille välitettävien valvontakameroiden määrää poliisin toiminnan kannalta sopivilla alueilla. Esitystä ei kaupungille ole poliisilaitokselta kuitenkaan tullut. Kaupunki tukee valtuustoaloitteessa esitettyä poliisin ajatusta valvontakameroiden lisäämisestä. Lahden kaupunki ja Hämeen poliisilaitos ovat yhtä mieltä siitä, että joillekin alueille voisi lisätä valvontakameroita.

Kameroiden kuvanlaatu

Joissain valvontakameroista on ollut kuvanlaadun kanssa parannettavaa erityisesti yhteyden osalta. Kaupunki ostaa kamerapalvelun alan toimijalta, joka vaihtui pari vuotta sitten. Poliisille on ilmoitettu, että jos kuvanlaaduissa on edelleen haasteita nykyisen palveluntuottajan kanssa, niin ilmoittakaa asiasta kaupungille kirjallisesti. Kaupunki voi teettää tarvittavat muutokset, jotta kuvanlaatu tietyssä kohteessa saataisiin entistä paremmaksi.

Kuvanlaadun parantaminen edellyttää poliisin kirjallista aloitetta asiassa. Poliisin sisäisten ohjeistusten johdosta esimerkiksi nykyistä tallenninta ei saatu asentaa poliisin uusiin toimitiloihin. Näin ollen kuvien siirtoyhteyden johdosta kuvien laaduissa on ollut hidastelua. Koska kaupunki ei pääse

seuraamaan kuvanlaatua poliisin tiloissa, tulee poliisin ilmoittaa asiasta kaupungille. Poliisilla on myös tiedossa henkilö, kenelle voi vikailmoituksia tehdä.

Poliisin uusi sisäinen ohjeistus ja kameravalvonnan sopimusmalli

Valtuustoaloitteessa mainitaan Keravan malli ja poliisihallituksen antama poliisin sisäinen ohje. Kyseessä on timanttihankkeeksi nimetty ohjelma, jota on valmisteltu poliisihallituksen toimesta ainakin vuodesta 2019 lähtien ja Lahden kaupunki on seurannut valmisteluja siitä asti.

Timanttihankeohjelmassa poliisi kerää eri kuntien valvontakameroiden kuvat yhdeksi tallenteeksi. Poliisilla on oikeus säilyttää tallenteita useiden kuukausien ajan ja ajaa tallenteisiin erilaisia tunnistukseen liittyviä ohjelmistoja.

Poliisihallitus on tehnyt sisäisiä ohjeita, jotka luovat vaatimuksia poliisin omalle toiminnalle. Lahden kaupungilla ei ole poliisin sisäisiin ohjeisiin vaikutusmahdollisuutta. Poliisihallitus on katsonut, että kaikkien poliisille kameravalvontapalvelua tarjoavien kuntien tulee solmia poliisihallituksen ja paikallisen poliisilaitoksen kanssa uusi sopimus kameravalvonnasta. Mikäli näin ei toimita, poliisin tulisi purkaa nykyiset kameravalvontasopimukset, mikäli ne eivät vastaa heidän omaa sisäistä ohjeistustaan.

Perusteena uudelle sopimukselle poliisi pitää ns. Oulun mallin sopimusta, johon tietosuojavaltuutettu otti poliisihallituksen mukaan kantaa. Oulun kaupunki ei ole saanut ohjaavia toimenpiteitä tietosuojavaltuutetulta, joten Oulu toimii edelleen kuten aiemmin. Oulu on sopinut antavansa hätätilanteissa poliisille pääsyn esimerkiksi koulujen sisällä oleviin valvontakameroihin.

Valtuustoaloitteessa todetaan, että poliisihallitus olisi tehnyt tiivistä yhteistyötä tietosuojavaltuutetun kanssa. Lahden kaupunki on tiedustellut

tietosuojavaltuutetun näkemystä asiaan. Tietosuojavaltuutettu totesi, että tietosuojavaltuutettu on käynyt keskusteluja poliisihallituksen kanssa vaikutustenarvioinnista ja yleisesti toimintamallista, mutta ei sopimuksellisista asioista.

Kameravalvontasopimuksen uusiminen Lahdessa

Poliisihallitus ja Hämeen poliisilaitos ovat lähestyneet Lahden kaupunkia vuosi sitten uusiakseen voimassa olevan valvontakamerasopimuksen. Sopimusluonnos sisälsi tuolloin kohtia, joiden hyväksyminen ei ollut kaupungin edun mukaista. Keskustelua sopimusluonnoksesta on sittemmin jatkettu ja jatketaan edelleen. Samaa keskustelua käydään muissakin kunnissa ja myös Kuntaliitto tulee ottamaan kantaaan kuluvan kevään asiaan. Lahden kaupungilla on tahtotila, että asiassa saavutetaan neuvotteluratkaisu, joka täyttää sekä poliisin asettamat kriteerit ja on myös kaupungin kannalta hyväksyttävissä siten, että sopimus voidaan uusia.

Yhteenveto

Lahden kaupunki suhtautuu lähtökohtaisesti positiivisesti siihen, että poliisilla on käyttöoikeus kaupunkikameroihin. Kaupunki ottaa Hämeen poliisilta avoimesti vastaan esityksiä niin kuvalaadun parantamisen kuin lisäkameroiden sijoittelun osalta. Kaupungilla on myös omia esityksiä kohteista, jossa poliisin seuraava valvontakamera voisi olla.

Poliisihallituksen vaatima uusi valvontakamerasopimus on Kuntaliitossa keskusteluissa ja käsittelyssä ja aikanaan näemme, voivatko kunnat uutta sopimusta kohtuudella hyväksyä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -